

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanih, in sicer: vsak torek, četrtek in soboto, zjutranje izdaje opoldne, večerno izdaje pa ob 5. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilogi vred po pošti prejemanja ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto 13 K 20 h, ali gld. 6-60
pol leta 6 „ 60 „ 3-30
četrt leta 3 „ 40 „ 1-70
Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravništvo v Gosposki ulici št. 9 v Gorici v »Goriški Tiskarni«. A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

„PRIMOREC“ izhaja neodvisno od »Soče« vsak petek in stane vsa leto 3 K 20 h ali gld. 1-60.

»Soča« in »Primorec« se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Šolski ulici in Jellersitz v Nunki ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrenčič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbra.

SOČA

(Večerno izdanje).

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. dopoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 9.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.
Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravništvu.

Neplačanih pisem ne sprejemlje ne uredništvo ne upravništvo.

Oglesi in poslanice
se računajo po petih vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru.

Naročnino in ogleda je plačati le v Gorici.

»Goriška Tiskarna« A. Gabršček tiska in zalaga razen »Soče« in »Primorca« še »Slovensko knjižnico«, katere izhaja mesečno v snopiščih obsežnih 5 do 6 pol ter stane vsako leto 1 gld. 80 kr. — Oglesi v »Slov. knjižnici« se računajo po 30 kr. petih vrstah.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

Bog in narod!

«Gor. Tiskarna» A. Gabršček (odgov. lv. Meljavec) tiska in zal.

Vabilo na naročbo.

„Soča“ izhaja trikrat na teden: ob torkih, četrkih in sobotah opoldne.

Naročnina znaša:

celo leto 13 K 20 h,
pol leta 6 „ 60 „
četrt „ 3 „ 40 „

„Primorec“ izhaja pa vsak petek in stane za celo leto le 3 K 20 h, kdor ne more naročiti „Soče“, naj naroči vsaj „Primorec“.

Kdor „Sočo“ ne mara več, naj vrne takoj prvo številko, oziroma naj je ne sprejme, ko mu jo hoče pošto vročiti.

„Kažipot“ dobé naročniki brezplačno s 3. ali 4. številko. Obsegal bo koledar z beležnico, nove poštnice tarife in po šupanijah razdeljene podatke, kakor po navadi (tudi iz Trsta in Istre). Take knjige nimajo ostali Slovenci.

Mi svojih listov ne vsiljujemo nikomur! Kdor pa čuti, da je z nami po srcu in mišljenju, naj se nas oklene in naj list tudi redno plačuje. „Soča“ nima na razpolago tajnih podpor, kakor drugi, zato je navezana edino le na redno naročnino. Lepo prosimo, da bi gg. naročniki to uvaževali! Nam je samim jako neljubo opominjanje!

Volitev v veleposestvu.

(Zaplemba. — V začetku

tega članka je državno pravdnštvo zaplenilo 9 vrstic).

— 89 —

MARCO VISCONTI

ZGODOVINSKI ROMAN

✱

Italijanski napisal Tommaso Grossi.

(Dalje)

«Pač moram pripomniti», je dejal hladnokrvno malovrednež, «da ravno pri tem podjetju bi bil jaz kmalu še obešen kot oskrbnik. A kaj se hoče? Vedel sem sam, da kdor ne vaga, nima blaga; in zato sem si prizadeval, kolikor sem le mogel; in kakor sem dejal, jaz nisem ničesar zakrivil. Le mislite si, kakó bi bilo tudi mene neznano veselilo, če bi bil mogel kaj povrniti tistim lopovskim gorjanom, ki so me hoteli tam v Limontu na uni svet spraviti, in zavoljo katerih sem se moral potem pobrati od tam, kjer se mi je godilo boljše ko kakemu knezu».

Lodrisio se je bil s pestjo ob čelo in je ponavljal: «O, da se mi je moralo kaj takega ponesrečiti! končati me takó!»

«Sreča še», je nadaljeval Pelagrua, «da nobeden ničesar ne sumi o nas.

Zaplenjeno.

Proti g. Oskarju Gabrščeku je postavila vlada vipavskega takozvanega »prvega slovenskega grofa« Karola Lanthierija, znanega vladnega »božjega volka«, človeka brez primerne izobrazbe in imena v človeški družbi. Edina njegova »zasluga« je slučaj, da se je rodil na imé stare rodbine grofov Lanthierijev. Lahkoživec v najvišji potenci je bil prišel pod kuratelo. Na vsem božjem svetu ne počenja drugega nego da je in še več pije, vse drugo je njemu deveta briga, — tudi politika!

Takega moža bi res potrebovala vlada, da bi se iznebila teh sitnih Slovencev. Potem bi šlo lahonsko žito v klasje pod blaženim okriljem visoke vlade!

Da so dali Italijani vladi srčno radi na pomoč vse glasove, to se umeje! Vlada pa se je vrgla z vso silo na tiste tretje življe, ki so med nami, in na takozvane »tudi-Slovence«, ki volijo s Slovenci, kedar se vlada ne vtika v volitve. Ves vladin aparat je deloval z vsemi silami! Na drugem mestu bodo naštetá imena onih, ki so volili grofa Lanthierija.

Agitacija se je vršila pod geslom: antiabstinenca, t. j. da grof Lanthieri bo proti abstinenca in za vstop slovenskih poslancev v deželni zbor! Vprašamo: kdaj je pa bilo rečeno, da bo g. Oskar Gabršček za abstinenca? Narobe: saj je notoriški znan način, kakó je bil kandidovan in da ne more biti prijatelj takó brezvspešne abstinenca, kakoršno sta nam lanskega aprila vsilila grof Alfred Coronini in dr. Gregorčič! Tri zgubljena leta v delovanju deželnega zbora pač zadostajo za hudo preskušnjo o ovčji potrpežljivosti slovenskega ljudstva! Da je treba narediti konec brezbržni abstinenca in bedastemu čakanju, da

Cela zadeva je bila skončana takó spretno in prikritó, da... Ne da bi se hvalil, toda stavim, da zlodej sam bi ne našel konca pri tej štrni. V nevarnosti sem bil jedino le jaz, in sedaj pa vi...

«Se vé», mu je segel Lodrisio v besedo, «kmalu bi ti, jokavi tepec, zahteval še odškodnino od mene, a jaz naj bi pa pripel v cerkvi zahvalni znak, da sem si jedino le nogi polomil, ko bi si bil lahko tudi vrat. O, pojdi mi izpred oči! Jutri večer odideš in se povrneš v svoj grad Rosato; preklet bodi čas, ko sem te od tam zvalil! Mej tem glej, da poizveš okoli, kaj se govori o no-cojšnji zadevi; in predno odideš, mi sporočiš to. Le pojdi! obnesel si se jako slabo. Rečem ti samo še to: Pazi, da ne zineš o vsem tem, kar je bilo med nama, sicer bi bilo bolje za te, da bi ti odpadel jezik».

«O, zató pa», je odgovoril Pelagrua, «le bodite brez vse skrbi. Misli si, da ste govorili s tisto steno tam. Bote videli, da bom znal molčati, kakor da bi imel vodo v ustih, in kakor da bi vas ne bil videl nikdar».

Ko je odšel rosatki oskrbnik, je Lodrisio sam kuhal jezo, katero mu je bila naklonila tista nezgoda. On se je bil seznanil s Pelagruo v Rosatu, malo

Italijani samim sebi podpišejo smrt in radovoljno ustrezajo zahtevam znanega Gregorčič-Coroninjevega »reskripta«, to je umevno samo po sebi. Samostojna kandidatura g. Oskarja Gabrščeka je bila tudi res prvi korak k preobratu na boljše iz sedanjih homatij! — To je morala vlada vedeti! Vkljub temu je postavila protikandidata in se tepla zanj....

Vladina kandidatura grofa Lanthierija je bila razglašena ob času, tik pred volitvijo, ko je imela vlada svoje mameluške in italijanske glasove že v žepu! Od slovenske strani ni bila več mogoča protiajitacija.... Ali tudi agitacija za udeležbo od čisto slovenske zavo dne strani je bila preneznatna in brez načrta! Zakaj — smo povedali zadnjí!

Vkljub vsem tem homatijam je bil izvoljen g. Oskar Gabršček s 105 glasovi proti 50, katere je dobil grof Lanthieri.

Vlada je imenovala v komisijo: gg. grofa Lanthierija samega, Jos. Fabianija iz Kobdilja in Andreja Kocijančiča iz Podgore; volilec so volili gg. Miroslava Plesa iz Devina, Maksa Ličua iz Rihemberga, Ign. Kovarčiča iz Sv. Lucije in Ant. Zucchičija iz Medane. Predsednikom je bil izvoljen g. Kocijančič. Grof Lanthieri je takoj volil samega sebe in sicer je govoril italijanski: conte Carlo de Lanthieri. Takó je bil zavzet za svojo izvolitev! To je ob enem znamenje, da je vlada računila na zmago!

Slovenski kandidat je dobil torej 105 glasov, lahonsko-vladni pa le 50. In to po tolikem pritisku vladnih strojev! S tem je potrjeno, kar smo govorili nasproti »baubau«-u v »Gorici« in »Prim. Listu«, ki sta govorila o 92 nasprotnih glasovih. Takrat že smo rekli, da Italijani jih z vsemi silami ne spravijo skupaj 45. Zdaj se je pokazalo, da so jih zbornali skupaj celó z vladno pripomočjo le 50.

časa pred Markovim odhodom v Cerglio. Spoznavši se dobro, sta se bila tička med seboj kar najtesneje oklenila, svedeča jeden kot pokrovitelj, drugi pa kot zvesti sluga. Zjedinila sta se v tem, da bota na vso moč pospeševala Markove nakane, kajti ž njegovo pomočjo sta se nadejala dospeti do svoje najboljšje sreče. Toda ko je Pelagrua prinesel iz Toskane vest, da je bil Marko izvoljen gospodom mesta Luce, sta bila zvižavčnika v zadregi. Mislila sta, da on, ves ugliobljen v svoje nove skrbi, ter zadovoljen s tem, kar je bil dosegel, bi se gotovo ne maral več vmešavati v milanske zadeve, ker je kazalo, da mu je začelo iti vse narobe. Zató sta ona dva hotela sama poskrbeti za se, ter oprijeti se prve prilike, katere bi se jima ponudila. In prilika je bila kmalu tu. Ker Bavar ni imel upanja, da bi se mogel polastiti Milana z orožjem, je kanil pridobiti si ga z zvižavo. V ta namen se je bil že obrnil po raznih poveljnikov, obetaje jim denarjev, naslovov in dostojanstev, a vse zaman. Nazadnje se je lotil Lodrisia, ki je bil znan kot nemirnež in prevzetnež, ker se je bil že večkrat izneveril Torrianom in Viscontijem, in mu je obečal nič več in nič menj nego gospostvo v Milanu, če bi se upal dati mu mesto v roke.

Na slovenski strani ni bilo vse takó, kakor bi moralo biti, ker drugače bi spravili večje število glasov za svojega kandidata. Ali ta boljša organizacija naj se v prihodnje izvede v novem »Društvu slovenskih veleposestnikov«, ki se je ustanovilo. To bodi organizacija, ki bo vedno imela svoje račune v redu in bo vedno pripravljena na volilni boj.

Z večerajšnjim vspehom pa moramo biti toliko bolj zadovoljni, kolikor nedostatiša je bila agitacija od naše strani! Zató vsa čast veleposestnikom, ki so došli v Gorico ob takó slabem vremenu, kakor tudi onim, ki niso pozabili na pravočasno doposlateg pooblastila. Hvala jim!

Včerajšnja volitev nam bode v poduk, da..... moramo biti vedno pripravljeni na iznenadenja v veleposestvu. Ali treba se je korenito zavarovati proti vsem možnim spletkam — in to s treznim in vstrajnim delovanjem novega društva! Na delo!

Kaj je delal?

Delovanje državnega poslanca ni baš takó lahko. Vemo, da je združeno z marsikaterimi težavami, ali baš zato je potreba, da je državni poslanec »cel mož«, ki ume zastopati svoje volilce tudi v težavnih položajih; da je ob vseh drugih prilikah mož na svojem mestu, to je njegova sveta dolžnost! — So poslanci, ki zaslužijo v polnem pomenu besede naslov: državni poslanec, ker vrše svoje naloge točno, oziraje se vseskozi na potrebe onih, kateri so ga poslali v državni zbor ter mu tako izkazali največje svoje zaupanje; so pa tudi poslanci, ki ne vrše svoje naloge ter radi tega ne zaslužijo priimka: državni poslanec, in to tem manj, ako imajo dela za polne roke, pa ga zanemarjajo.

V nekaterih deželah naše države je takega dela »za polne roke« posebno dosti — in med nje spada tudi naša!

Malovrednež je koj hlastnil po vadi. Vzel si je v ta namen Pelagruo kot pomočnika; ta je prišel iz grada Rosato, ter nasnoval zvižavo, katere pa se je izjalovila, kakor smo že povedali.

Sedaj je Lodrisio z žalostjo in jezo mislil na začarani grad, ki se mu je podrl pred očmi, mislil na neprijeten položaj, v katerem se je nahajal.

Z Bavarjem se po tistem ponesrečenem poskusu ni dalo več govoriti. Njegove nemške čete so bile pogosto tepene od naših in so vsled tega vedno bolj izgubljale pogum, ter se jih je moglo le s težavo skupaj držati. Italijanski napor — takó so se zvali cesarjevi zavezniki — ki je bil tam zane-marjen, zapuščen, brez plače in živila, se je po malem vsaki dan bolj zgubljal. Bilo je očitno, da cesar bo moral opustiti oblegovanje ter po najkrajši poti vrniti se v svojo domačijo. Od Azzona se ni imel kaj dobrega nadejati; kajti dasi se mu je isti vsaki dan la-skal, je Lodrisio dobro spoznal, da kaj sumijo nanj. Kam naj bi se torej obrnil? katere deske naj bi se oprijel, da bi ne utonil?

(Dalje pride).

Le poglejte malce, kako se nam godi! Naš jezik v deželi, v kateri tvorimo odločno večino, še vedno nima v c. kr. uradih iste veljave kakor italijanski; pritožbe v tem pogledu je čuti vsaki dan.

Slovenske mestne ljudske šole v Gorici še vedno nimamo, čeprav je tako nujno potrebna, ker Italijani delajo z vso silo na to, da bi se Slovenci v mestu poitalijančevali še dalje, kakor doslej. Istotako se trudijo poitalijančiti tudi okolico; Ločnik je skoro že poitalijančen, sedaj sta na vrsti Podgora in Pevria. — Slovenskim dijakom je obstanek na naših srednjih šolah, zlasti na gimnaziju, težak, ker se dobé tam moške, ki jih naravnost podé z gimnazija — „Kommen s' das nächste Jahr nicht mehr!“ — in res je na primer začetkom šolskega leta 1899-1900 odšlo lepo število dijakov na Kranjsko v srednje šole. Ob normalnih razmerah bi morali študirati v deželi, v kateri so rojeni. Pa, se že gleda na to in dobi se hitro tudi vzrok, da se zapodi tako ali tako slovenskega dijaka iz Gorice, ali se mu celo onemogoči nadaljevanje študij!...

Kakšne lopovščine uganjajo s Slovenci Italijani v Gorici, kjer na slovenskih tleh ne sme več vibrati slovenska zastava, pač pa se sme Slovence izzivati javno s pesmimi! — Tu nam prihajajo pred oči dogodki od 2. decembra 1898. v „Šolskem domu“, kateri so našim čitateljem še v živem spominu. Kakšno zadoščenje je zadobil slovenski narod za nečuvstvo žalitev dné 2. decembra prej navedenega leta? Nobenega, in tudi ne vemo sploh, kako je bila rešena interpelacija v državnem zboru!...

Dogodki v Batujah, Nabrežini in drugod, izvirajoči iz patriotizma, toliko napačno razumljeni od strani merodajnih činiteljev, niso našli v državnem sboru nikakega odmeva. Ko sta se svoj čas peljala na Dunaj grof Coronini in dr. Gregorčič, so prihiteli možje na postajo v Nabrežini, prosit ju pomoči, ali bili so hladno sprejeti ter odpravljeni s par frazami, da so se razočarani vrnili na dom. O vseh tistih „izgredih“ se je govorilo le v „Soči“ in po — sodiščih z nalogom z Dunaja: „Strenge Bestrafung“!...

Vinska klavzula mori naše vinogradnike. Baš te dni smo čuli iz ust več posestnikov, da imajo še polne kleti vina, ali kupca ni od nikoder, dotim se pridno uvaža v Avstrijo vino iz Italije. — Po nekaterih krajih pa je trina uš storila toliko, da je bilo malo pridelka, in ponekod je toča pobila lansko leto skoro vse.

Povodnji so razsajale lani tudi po naši deželi ter napravile mnogo škode, posebno po Suški dolini in po Vipavskem. Pokazala se je pri tem zopet nujna potreba regulacij rek, hudournikov itd., ali kdo se zmeni za to!

To je le nekoliko potreb, ki nam baš o tej priliki prihajajo na um — ali koliko je še drugih. Žal pa, da nismo čuli ničesa o tem in onem v zadnjem zasedanju državnega zbora. Godilo se je nam prav tako, kakor da smo že izbrisani iz goriske dežele. Pač, jedenkrat se je govorilo o nas! Jedno priliko so bili porabili Italijani, da so lagali o goriskih Slovencih, češ, da zahtevamo preveč, da celo mi slovenski Lahel! — V takem važnem trenutku ni bilo našega zastopnika na Dunaju, kateri je po odstopu grofa Coroninija sploh po navadi bival rajši v Gorici, keval zaupnice, pisal „Gorico“ ter delal nove naklepe s profesorjem Berbutem tam okoli Kromberka proti dr. Tami in Gabrščeku — v državnem zboru pa je bil od njegove strani molk gledé na naše razmere, prav kakor bi se po naši deželi cedila med in mleko ter bi bilo vse v najlepšem redu!

O, koliko pa se je govorilo o drugih deželah. Nekaj predlogov, interpelacij, ki so se tikali vsestransko prizadetih krajev, se je čulo! Oglašali so se tudi naši Italijani, don Zanetti je govoril celo v prilog učiteljstva, drugi so zahtevali pomoči celo za to, ker je bil izstopil potok Koren v Gorici ter napravil nekaj škode — o slovenskem delu se je molčalo v vsakem pogledu. Sploh se briga država zanj le toliko, kolikor neobhodno zahteva državna korist.

Ni bilo čuti poslanskega glasu v javnosti in tudi o kakem „tihe m delovanju“, katero se tako rado proglasa kot najplodnejše, nikdo nič ne ve. Zatorej, da izvemo, kako smo bili zastopani goriski Slovenci v zadnjem zasedanju državnega zbora, v katerem je vladalo jedno izmed onih ministertev, katera je smatrali kot skrajno sovražna Slovanom, in ker smo bili v to na-

prošeni od več strani, vprašamo svojega državnoborskega zastopnika z ozirom na toliko potreb: kakó je zastopal goriske Slovence, kaj je delal?

O antisemitizmu

(Govor Anatola Leroy-Beaulieua po českem prevodu priredil D. Lončar).

(Dalje).

Daleč od vsakega blagostanja so ti umazani poljski ali maloruski židje iz večine reveži, a njih nagota je časih taka, da bi pogled na nekatera židovska predmestja prisilil k sočutju naše najzaprisežne antisemite. Tu v središču in na vzhodu Evrope biva židovski proletarijat, ki je — zdi se — določen za dedno bedo, ki živi ravno tako, kakor krščanski proletarci, z delom svojih rok, in ki je vsled nedostatka fizičnih sil in strokovne naobrazbe omejen na najmanj zdatna rokodelstva, na krojaštvo in zlasti čevljarstvo. A tega židovskega proletarijata ne nahajamo le na vzhodu, na Ruskem, Poljskem, Ogerskem, ampak tudi na Angleškem, da i v Zedinjenih državah.

Židje so z vshoda zanesli kot izseljenci svojo revščino po obeh delih sveta: enako očividno v Londonu kakor v New-Yorku, kajti obedve te metropoli anglosaski štejeta danes znatno število židovskega prebivalstva. Vsi ste slišali o groznih prizorih, kakršne nam kažejo vzhodni deli Londona. To mirnajoče in s capami pokrito prebivalstvo East-Enda in White-Chapela *) je iz večine židovsko; a med vsemi temi nesrečniki so najbolj nesrečni sinovi Jakobovi. Vsakdo izmed vas, ki se peča s socialnimi vprašanji, zna sovraženi „sweating sistem“). A ta sistem se proizvaja glavno na troške Izraelitov. Res je, da so tudi Izraeliti del sweaterjev, parasitnih mešetarjev, ki se debele od potu delavcev, trumoma natlačeni v nezdavih prostorih. To le dokazuje, da v boju za življenje ne obtežuje židom vesti izkoriščanje lastnih bratov. Pod njimi ravnotako kakor pod drugimi se jim ne godi nič bolje, nego kristijanom; o oni proglaševani solidarnosti židov ni niti sledu; a London in New-York nista edini mesti, kjer se bojuje žid zoper žida.

V Londonu in New-Yorku vidimo daries pri angleških in ameriških delavcih posebno vrsto antisemitizma. Ali veste, kaj najraje očitajo anglosaski „workmen“ židom? Morebiti to, da grabijo sebi plodnosna opravila in da moni vplivajo banke? Bog varuj, ravno nasprotno, da znižujejo ekzistenco stopnjo „standard of life“ delavca, da znižujejo delavsko mezdo, ker se zadovoljujejo z nižjo plačo za svoje delo. Tako se pritožujejo tudi naši francoski delavci o laskih in belgijskih delavcih. Kako je mogoče pri podobnih dejstvih trdit z našimi francoskimi antisemiti, da je žid po vsaki ceni zajedalec, živč se od tujega dela? Ali kako je še mogoče verovati, da je tej semitski krvi prirojen ta poklic, da se povsod hitro prilasti imetka in prilasti bogastva bližnjika.

Ako se nam pa vendar se zdi, da ima žid v naših krajih dedni poklic ali nagon, ki daje prednost denarnim in bančnim poslom, kako si to razjasnimo? Ali je res to pri njem plemenski znak? Kake so zmožnosti in nezmožnosti žida z gospodarskega stališča? Opazovalca, ki opazuje vse židovstvo, osupne na prvi pogled dejstvo, da žid ne dela: niti najmanjši del njh morebiti ne obdeluje lastnoročno polja. To je dejstvo, katero v Franciji ne zamo oceniti v celem njegovem pomenu, ker pri nas število židov ni znatno, ker so vrhulaga nakopičeni v mestih, in pa zaradi tega, ker si skuša povsod v Franciji pridobiti mestno prebivalstvo tesne premoči. Toda to vprašanje ima čisto drugi pomen na vzhodu Evrope, v deželah, kjer je industrija v povojih, kjer se večina prebivalstva živi od poljskega prideika. Tu je žid nakopičen v mestih, izjema sredi poljskega prebivalstva, ki je okrog njega. Žid ni skoro nikoli obdeloval zemlje v deželah, kjer tvorijo sinovi Izraela, združeni v velikih družbah, nekako posebno narodnost sredi drugih, v Galiciji, na Poljskem, Maloruskem, Rumunjskem. Presla so stoletja, ko se njegova roka ni dotaknila pluga. Ali je v tem, kakor trdijo antisemiti, kakšno karakteristično znamenje plemena Semovega? Nikakor, to je gospodarski pojav, ki ga popolnoma pojasnjuje zgodovina.

V starem veku so bili židje v veliki večini, da, moremo reči edino poljedelski narod. Pred svojim razkropljenjem, ko so živi po svojem načinu, je živel Semit, tako zvani neprijatelj zemlje in poljskega dela, od poljskega pridelka. Imel je tako malo daru za trgovino, za banke, za denarne posle, da jih je prepuščal cela stoletja drugim. Za časa Grkov in Rimljanov ni igral žid nikake vloge v denarstvu in trgovstvu. Spomnite se le, kako so zaničevali farizeji in vsak pošten žid publikane (one, ki se pečajo z javnimi stvarmi). Dalje pride.

*) Okraj v Londonu.

*) „Sweating (izg. svetr) sistem“ imenujemo oni način odiranja, ko prevzemajo posamezniki delo od večjih podjetnikov ter dajejo to delo delavcem pri kar mogoče nizki plači. Pri tem delajo delavci v nezdavih delavnicah, delavska doba se podaljšuje, delajo ženske in otroci itd.

*) „Standard of life“ (izg. lajt) imenujemo ono, kar človek nujno potrebuje za življenje, da se vzdrži na oni kulturni stopnji, katero je dosegel.

DOPISI.

V Gorici, dné 2. jan. (Slovensko bralno in podporno društvo*) Odbor tega prepotrebnege društva je imel pretekli teden sejo, ki je bila komaj sklepna, v kateri pa je krojač Bajt, ki je sedaj dosegel celo čast odgovornega urednika „Primorskega Lista“, predlagal, naj se „Soča“ izbacne iz društva. Pravijo, da predlog je sprejet, ali kolikor vem, ni bil dan na glasovanje! Kako se ravna torej to društvo, to presodi, kdor more! Na kratko: odbor ni videl na mizi lahonskega lista „Il Friuli Orientale“, ki je nam nasproten do skrajnosti, ni videl „Ve-reinsblatta“, kateri redko kedo čita, pač pa „Soča“, ki je najstarejši domači list, ki ni narodova nasprotnica, temveč je v največ slučajih edina branila Slovence, ter je tudi društvu že mnogo koristila. Mesto da je odbor zanesel tako prav po nepotrebi sovraštvo in ert v društvo, katero nima niti najmanj namena: biti politično, ali je gotovo da bo trpel vsled tega, ter mesto da se posvetuje o takih rečeh, ki spadajo pravzaprav na občni zbor, ter tako prekoračuje svoj delokrog, bi bil storil bolje, da se je ozrl po bralni sobi ter jo dal malce osnažiti, ker bo kmalu podobna hlevu! Odbor naj bi bil raje razpravljal o prireditvi kake zabave in veselice, katerih društvo močno pogoša, kakor je poudarjal in predlagal odbornik Reja; to bi bilo bolj pametno kot pa izbacniti „Soča“ iz društva iz same strasti.

Ako pa zdaj radi tega izstopijo kateri društveniki, bode vpila „Gorica“: — „Soča“ je kriva, da izstopajo, ona škoduje društvu. Kaj ne?

Nas dostavek: Torej prepri na vsej erti! — Društva, katerim je dr. Gregorčič na čelu, morajo biti vsa ognjišče prepri. Zdaj je prišlo celo delavsko podporno društvo! Dataka brezaktižnost in predznost ne bo brez posledic, je le prenaravno, t. j. da marsikdo obrne hrbet društvu, v katerem vladajo zdražbarji takó oblastno in brezobzirno. Prvi bo pač lastnik „Goriške tiskarne“ s svojimi delavci. — Društvo je dobivalo od Gab. 8 let „Soča“ in „Primorea“ zastonj, le to čast je skazovalo svojem dobrotniku, da ga je vpisalo med p.d.pornike društva. Zadnji dve leti je plačalo „Soča“ po navadni ceni, odštevši — 4 gld. Gabrščekovega letnega daru. Kakšno „škodo“ so naredili „Soči“, izračunaj torej lahko vsakdo sam! Za škodo pa, katero bo imelo vsled te brezobraznosti Gregorčičevih podreptnikov društvo — pade odgovornost na zdražbarje, ki prav iščejo povod za zdražbo in prepri: Da bi mi za zahvalo še mirno vlikali v žep take spletkarje — naj nikdo ne pričakuje!

(Pri seji so bili navzoči: dr. Rojce, ki je močno ropotal, krojač Bajt, sodovodar Hrovatin*), slugi Cvetrežnik, Tomažič, Suligoj, klobučar Fon, dr. Gregorčič in krčmar Reja, ki je bil protu izbačenju.)

Iz Solkana. — (Občinske volitve.) Pretekli teden so se vršile pri nas občinske volitve, in sicer precej burno, ker sta si stali dve stranki nasproti, izmed katerih je bila edna — Lenassijeva stranka! To stranko so tvorili nekateri mizarji in neki bivši starasina, ki se menda bore malo zaveda svojih narodnih dolžnostij. — Pri tem pa se je izpolnil stari pregovor, da, kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade. Lenassi in tisti starasina sta propadla tako, da niti v starasinstvo nista več voljena. Pomisliti je treba, da ako bi bila prodrla Lenassijeva stranka, bi bil sedaj župan v Solkanu nihče drugi nego Lah Lenassi!, kar bi bilo pač največja sramota za narodno-zavedni Solkan. Lenassijeva stranka se je čutila takó močno, da je bila naročila baje že mestno godbo gorisko, katera je imela pisati slavo Lenassiju in sramoto Solkancem!

Hvale so vredni vsi oni, ki so pripomogli, da se je izvršila volitev ugodno in v čast Solkanu!

O tej priliki se spominjam, da bivše starasinstvo je bilo podalo zaupnico Coroniniju in Gregorčiču z dostavkom, da obsoja pisavo „Soče“. Boljše bi bilo, da je isto skrbelo za to, da ne pridejo na površje tako žalostni in sramotni pojavi kakor je bila Lenassijeva stranka! Kdor je to zakrivil, bodisi tako ali tako, ta je res o b s o d b e vreden.

*) (V zahvalo za to, ker je „Soča“ toliko delala reklame za njegovo sodo-rod! Opaz. stavca.)

Domače in razne novice.

„Soča“ prihodnjo soboto ne izide, ker bo praznik sv. Treh Kraljev. Enako bo tudi v prihodnje, ko pade praznik na kak torek, četrtak in soboto, kar se sicer redko prigodi. Čitateje bodemo odškodovali pa na kak drug način.

Smrtna kosa. — V torek zvečer je umrl v 71. letu svoje starosti monsignor kanonik Štefan Bensa, mnogoletni nadškofjski kancelar.

Rojen je bil v St. Mavru pri Pevmi, posvečen l. 1851. ter pozneje imenovan kanonikom in kancelarjem. Blagi pokojnik je bil dokaj znana oseba ter je užival splošno spoštovanje zbog svojega plemenitega srca. Pckopali so ga v St. Mavru danes ob 1½ pop. Naj v miru počiva!

Društvo veleposestnikov. — Včeraj po volitvi se je sešlo 35 volilcev „pri jelenu“. Gosp. Jakoncic je zahvalil najprej veleposestnike na srečno dovršeni volitvi naglašivši, da na proglas odbora petorice je bil samostojno postavljen kandidat, ki je tudi izvoljen. Pravi pa dalje, da to je bil sele prvi korak veleposestnikov. Treba jim je društva, ki bo skrbelo, da bodo veleposestniki lahko vsak hip pripravljeni na volitve, da bode katastrofa in zemlj. knjiga veleposestnikov v redu itd. Govorili so razni gospodje, kakor Konjedic iz Plavij, Maks Ličen iz Rihemberga, Gabršček iz Tolmina, Zucchiati iz Medane in drugi. Napolned je bil izvoljen pripravljalni odbor gg.: Jakoncic, Ličen, Kocijancic Andr., Klanjšček Ant. Ta odbor pripravi pravila in poskrbi, da bodo potrjena. S tem je izvršena lepa misel, katero smo pred kratkim sprožili.

Vladni agitatorji. — Vsi politiski uradniki so bili agitatori za grofa Lanthierija. Sam vitez Bosizio je tekal od volice do volice v Gorici! Spravil je na voliče vse, kar se je sploh dalo. Da vseh skupaj ni bilo nad 50, revež ni on kriv! Tudi markiz Obiziz mu ni mogel nič pomagati. Tega g. geometra naj naši ljudje pridno „podpirajo!“

V Kobaridu so otvorili v ponedeljek na novega leta dan na slovesen način tamnošnjo novo okrajno sodnijo, katero si je pridobil Kobarid po dolgem trudu. Naj služi ljudstvu v dobrobit!

Davčni in sodni depozitni urad v Kobaridu. — Razglas c. kr. finančnega ministerstva od 14. decembra 1899. št. 65457 glede ustanovitve davčnega in sodnega depozitnega urada v Kobaridu na Primorskem se glasi:

„Na podlagi Najvišjega sklepa od 12. oktobra 1899. se ustanovi v Kobaridu na Primorskem za občine okrajnega sodišča enakega imena, ki začne ob jednem uradovati, davčni in sodni depozitni urad.“

Ta urad začne poslovati s 1. januarjem 1900. Od tega časa se izločijo občine Breginj, Kred, Drežnica, Iderško, Kobarid, Libušnje, Livek in Sedlo, ležeče v sodnem okraju tolminskem, dalje občina Trnovo, ležeča v sodnem okraju bovschem, iz okrajev davčnih uradov v Tolminu, odnosno v Bovecu, ter se dodele okraju davčnega urada v Kobaridu“. Podpisan je Kniazolucki m. p.

Redka elementarna nezgoda je zadela del Goriskega in sosednjega Notranjskega. Zvečer 14. dec. p. l. je po zgornjih Brdih (po Kambrškem, Srednjem itd.), potem, koikor nam je znano, ob Pivki, Reki in Nansoci padel žled, to je dež, ki je sproti zmurznil, kamor je padel. Ko so drugo jutro ljudje vstajali, so slišali na prostem pokanje in hreščanje — lomilo se je drevje! Žled je bil namreč drevesa tako obložil z ledom, da so se veje lomile ter padle na tla, in le gola debela močnejših dreves so ostala po koncu. So celo slučaji, da je teza ledu drevo nagnila in iz zemlje dvignila. Vse je bilo opustošeno. Sadnega drevja in sploh posamezno stoječih ali v gozdih na redko stoječih dreves ni ostalo pet odstotkov nepoškodovanih. Škoda je ogromna, večja kakor od toče; kajti škoda bo čutna dolgo vrsto let. Nasaditi bo treba drevje na novo. Prizadeto ljudstvo nesreče ne more prenesti samo, brez pomoči. Zeleti je, da država popusti na davku; kmetijske družbe naj bi priskočile in udom razdelile drevesca brezplačno, neudom pa prodajale po nizki ceni. — Dopisi, poslani iz prizadetih krajev, priobčeni v slovenskih časnikih, so nesrečo že naznanili in naglašali, da je pomoč potrebna.

Pričakujemo, da se poklicane oblasti ganejo in resno lotijo dela, da cenijo škodo in kakor rečeno pripomorejo hudo prizadetim občanom.

Usodni dogodek pa je zanimanja vreden še z druge strani. Med omikanimi narodi je zanimanje za prirodne pojave toliko, da se vsaka znamenita in celo tako redka prikažen, kakor je žled, temeljito znanstveno preišče in opiše. Mi Slovenci, ki teknujemo pogumno z drugimi srednecjsimi narodi na vseh strokah človeškega napredka, tudi v tem nočemo zaostati. Zlasti odkar je med nami sprožena misel o slovenski visoki šoli, ki ima povzdigniti omiko in ugled vsega naroda, z radostjo pozdravljamo vsaki znanstveni pokret med nami.

Domoznanstvo nam je seveda prvo pri srcu. Prav v raznovrstnih strokah domoznanstva pa morejo razumniki sploh sodelovati in strokovnjak celo naravnost potrebuje njih pomoči. Prirodnega dogodka, ki se na primer pojavi na obsežnem ozemlju, strokovnjak ne more sam zasledovati. Razumni opazovalci pa napišejo, kar so videli in zvedeli o dogodku vsak v svojem bivališču, pošljejo svoja poročila strokovnjaku in le-ta dobi tako pregled čez ves prirodni pojav in ga more potem znanstveno raziskovati. Zlasti zadnja leta na ta način zasledujejo po Slovenskem nevihte, podnebje sploh, zemeljske potrese itd. Posebno gg. učitelji in preč. gg. duhovniki si pridobivajo zasluge, opazujoč in poročajo o imenovanih pojavih. Strokovnjakov pa nam tudi ne manjka, ki poročila sprejemajo, in je uporabljajo za gradivo natantnim preiskavam.

Naš rojak, profesor Ferd. Seidl v Gorici, namerava napisati znanstveno razpravo o nastanku in učinkih usodnega žleda dne 14. dec. p. l. in prosi uljudno, da mu razumniki iz prizadetege ozemlja pošljejo

svoja poročila, ki bodo podlaga razpravi, pisani v slovenskem jeziku.

Poročilo naj odgovarja kolikor moči na ta-le vprašanja:

Kakovo je bilo vreme 14. dec. p. l., kedaj je začel padati zled, kako dolgo je padel, kakšen veter je istočasno vel, kakšno vreme je sledilo zledu, kakšno je bilo naslednjega dne? Ali so le vodene kaplje padale, ki so dotaknile se tal, dreves, in drugih reči? Zmrznilo, ali tudi ledeče kroglice ali oboje ob enem? Kako debela je bila ledena skorja na drevu; ali je taka skorja nastala tudi na obliki in na dežniku, če je kedo stopil takega na prsto? Kakovo škodo je povzročil zled? Ali so trpela le posamejna stojeca drevesa ali tudi gozd? Ali je tudi brzjav poskodoval? Kako dolgo je ostala ledena skorja, kedaj se je zopet stajala? Kako daleč v okolici bivališča poročevalčevega je segel zled, katerih sosednih občin ni več oskodoval? Ali se goščevalce spominja, kedaj se je pojavil zled v prejšnjih letih v njegovem bivališču? Gospodje, ki so meteorološki opazovalci, so naprošeni, da napišejo tudi opazovanja na toplomeru idr. iz svojega zapisnika za dni 14., 15. in 16. dec. p. l.

Dobro došlo je tudi kratko naznanilo, napisano na dopisnici; če tudi odgovarja le na nekatera navedena vprašanja. Poročila naj blagovolijo gg. poročevalci odposlati pod nadpisom: prof. Ferd. Seidl v Gorici.

„Soča“ — filosemitska. — Neki duhovnik nam je pisal, da „Soča“ ni le antiklerikalna, marveč tudi filosemitska, t. j. da zagovarja židovstvo. Tako nekako je pisal tudi Koblarjev „Slov. List“ v Ljubljani! — In zakaj vse to? I, nu, „Soča“ priobčuje članek o antisemitizmu, ki je bil došel iz Prage, da se spoznajo nekatera sodobna naziranja, katera vzbujajo po svetu mnogo pozornosti, posebno tudi na Češkem. Že prvič pa je bila dostavljena uredniška opazka, da se ne strinjamo z vsemi trditvami. Ali je zategadelj članek manj uvaževanja vreden? Ali je „Soča“ radi njega filosemitska? Čudovita logika! — Članek ima docela prav, ako smeš sedanje antisemite, ki edino le rogovolijo proti židovstvu, a se ne povsopno do treznega proučevanja tega rodu i v tem, da bi ga posnemali v nekaterih svojstvih; to so: čudovita pridnost in varčnost itd. — Naj se le čujejo razni glasovi, to nič ne škodi: čitatelji dandanes tudi niso več takó kratkovidni, da bi jih taki članki spravili na napačno pot; narobe: navdijo se slobodnejše misli in samostojno presoja med različnimi nazori. Ako torej „Soča“ prinaša to razpravo, ne škodi širiti istih idej za edino pravo! Sicer je članek takó pisan, da ga lahko vsakdo prav umeje. — Zato tudi odklanjamo prijazne naslove in namigavanja na filosemitstvo!

„Prim. List“ in „Gorica“. — Šment jih razumi! Ali pa morda je lahko ugani? — Čuje: „Gorica“ je prav vneto pohvalila program „P. L.“ Morda vendarle pride „Gor.“ do „spoznanja“, katera je tista „boljša pot“, da bodo izvestni krogi z njo zadovoljni.

„Goriški Sokol“ priredi na dan Sv. Treh Kraljev 6. t. m. ob 7½ zvečer v dvorani „Slovenske čitalnice“ koncert, ki bo obsejal: tamburanje, dva možka zbora, dva ženska četverospesa, dvospes v spremljanjem tamburasev, in morda kako iznenadenje. Potem pa bo plesna zabava. Spored se razpošlje jutri. — Gg. tamburasi so naprošeni danes ob 8. zv. k zadnji vaji; gg. pevci pa jutri.

Razglas c. kr. poštne in brzjavnega ravateljstva: (Konec). — V prometu z inozemstvom (izvenči Nemsko in Črnogoro) uveljavijo se sledeče premembe iz pristojbinskih postavkov:

Postnina za pisma se zviša od 10 novč. za vsakih 15 gramov na 25 vin.; za ne-frankovana pisma določen je dvojni znesek. V prometu s Srbijo zviša se sedanja pristojbina za isto težo od 7 oziroma 14 novč. na 15 ozi. 30 vin.; istotako je zvišana v prometu s to deželo pristojbina za dopisnice, ki je znašala do sedaj 4 ozi. 8 novč., na 10 ozi. 20 vinarjev. — Dosedanja pristojbina za tiskovine, vzorce blaga in trgovske listine spremeni se v prometu s Srbijo in Črnogoro od 2 novč., prometu z ostalimi inozemskimi deželami od 3 novč. za vsakih 50 gramov na 5 vinarjev. Najmanjša pristojbina za trgovske listine znaša odslej mestc. 10 novč. 25 vinarjev.

Glede pristojbin za poštne nakaznice v mejnarodnem prometu se stvarno ni nič spremenilo, ker znaša odslej pristojbina za prvih 100 kron nakaznega zneska (doslej 40 gld.) 25 vin. za vsaki 25 K (doslej 10 novč. za vsakih 10 gld.) in za zneske 100 K prese-gajoče 25 vin. za vsakih 50 K (doslej 10 novč. za vsakih 20 gld.) — Ostale pristojbine v prometu s posameznimi deželami (Bosna, Hercegovina, Nemčija itd.), ki se razlikujejo od pristojbin mejnarodnega tarifa, ostanejo nespremenjene. — Pri vrednostnih pismih, vrednostnih zaklopnih in poštih zavitkih v mejnarodnem prometu spremeni se le to, da se zavarovalnina posled ne bo zaračunovala več od vsakih 120 gld., marveč od vsakih 300 K napovedane vrednosti, kar znači znižanje te pristojbine. — Kakor pristojbina za priporočene tako se je zvišala tudi pristojbina za povratnice, za potrdila v izplačanih nakaznicah, za povpraševalne liste in za naznanila v nedostavljenih pošiljavah tako v tuzemskem kakor v mejnarodnem prometu od 10 novč. na 25 vin. — Odkodnina za

priporočene pošiljke, ki so se zgubile na pošti, zvišala se je v celem poštenem prometu od 20 gld. na 50 K. Istotako je zvišan v notranjem prometu v prometu z Ogersko in okupiranimi deželami maksimalni znesek odkodnine, ki jo mora plačati poštna uprava za izgubljene, zmanjšane ali poskodovane pošiljke, pri zavitkih 3 kg. teskih od 6 gld. na 15 K, pri zavitkih nad 3 do 5 kg, teskih od 10 gld. na 25 K in za vsak dalnji kilogram od 2 gld. na 5 K.

V mejnarodnem prometu bo maksimalni znesek odkodnine za zavitke brez napovedane vrednosti do uštetih 5 kg., če ni po posameznih pogodbah druga odkodnina določena, znašal v bodoče mesto 10 gld., 25 K. — Na mesto do sedaj rabljenih poštih vrednostnih stopijo istodobno nove znamke in druge vrednotnice z vrednostjo, izraženo v kronski veljavi, in sicer: — a) poštne franko-znamke po 1, 2, 3, 5, 6, 10, 20, 25, 30, 40, 50, 60 v., 1, 2 in 4 K; — b) časniške franko-znamke po 2, 6, 10 in 20 v.

Cena novih golic za poštne nakaznice in poštne naloge je določena na 2 v. za komad (doslej ½ novč.). — Franko-znamke po 1, 3, 5 in 25 v. so uže v prometu in se smejo rabiti za frankovanje. Ostale vrednotnice izdale se bodo polagoma. Od do sedaj veljavnih poštih vrednotnic vzele se bodo časniške dostavljavne znamke, golic za poštne naloge, golic za poštne spremnice, poštne nakaznice in poštne spremnice s povzeto nakaznico v notranjem in mejnarodnem prometu, potem golic za brzjavke, ki se oddajajo proti kasnejemu obračunjanju, (Stundung) z dnem 31. grudnia 1899, ostale znamke in druge vrednotnice pa z dnem 31. sušca 1900. popolnoma iz prometa in se ne smejo po teh rokih več rabiti.

Pripominja se pa, da se bodo golic za poštne nakaznice sedanje emisije teko m. meseca prosinca 1900. priplačevanji na pošti pod tem pogojem zavračale, če bo nakazni znesek v kronski veljavi naznačen in besedilo „gld., novč.“ prepisano z besedilom „K“ in „v.“.

Mej občinstvom se nahajajoče poštne, brzjavne in telefonske vrednotnice sedanje izdaje morejo se do konca grudnia 1900. na vseh poštah uradih zamenjavati za nove vrednotnice iste vrednosti.

Razgled po svetu.

Provizorično Witteko ministertvo je baje že dokončalo svojo nalogo. Ko se povrne cesar s Stajerskega, kjer je na lovu, se prično priprave za imenovanje novega definitivnega ministertva. Sodi se, da načelnik nove vlade bo Körber. Novo ministertvo bi bilo imenovano do konca tega meseca.

Odsek za mornarico je v ogerski delegaciji sprejel redni in izredni proračun ter izrekel zaupanje vodstvu. Grof Goluchowski je razlagal, da mora gledé mornarice poudarjati posebno vojno oziroma obrambno stališče. Tudi poveljnik mornarice je bil mnenja, da je njena naloga v prvi vrsti, braniti Avstrijo. V razgovoru o pomnoženju mornarice sta bila proti temu delegata Rosenberg in Toroczky, češ, da naj se mornarica omeji na obrambo obali, ako stanje financ ne dovoljuje pomnoženja.

Obešena je bila v torek v jutro ob 8. uri na Dunaju Julijana Hummel, katera je bila obsojena na smrt pred kratkim, ker je trpinčila svojo 5 letno hčerko tako nečloveško, da je umrla. Ko so je naznanili, da obsodba na smrt je potrjena, se je celo smejala ter rekla: „Ihvala lepa!“ Ponoči je spala mirno dlje časa, in kadar se je zbudila, je molila rožni venec. V jutro je pila kavo. Pred večala je stopila mirno, le semterje je zamrmrala: „Jaz sem nedolžna!“ Usmrčenje je trajalo 8 minut. Od l. 1809. je bil to prvi slučaj, da so na Dunaju obešili žensko.

Obešil jo je krvnik iz Prage.

Na Reki sta bila na novega leta dan 2 mlada gospoda v restavraciji pri gledališču prav vesela; imenujeta se Rudan in Baborski. Rudan je začutil čez čas bolečine v glavi ter hotel iti domu, ali ga je zadržal Baborski, kateri mu je dal prašek, češ, da ga preneha glava boleti. Ali ker mu le ni bilo bolje, je moral domu, kjer je drugi dan umrl v groznih bolečinah, ker mu je bil dal prijatelj nehoté prašek s strupom namesto z zdravilom. Ko je Baborski to zvedel, je šel v svoje stanovanje ter se ustrelil, češ da ne more več živeti, ker je bil neprostoovoljni vzrok smrti svojega ljubljene tovariša.

Vojna v Južni Afriki. — Iz angleškega tabora pri kraju Treve poročajo, da Angleži so na zadnji dan pr. l. hoteli dvakrat prodreti skozi vrste Burov, ali se jim je poskus izjalovil, da so bile čete Angležev celo poražene. Nasproti temu pa so bili Buri dne 30. in 31. pr. m. pri Colensbergu tepeni. Angleži so jih napadli nenadoma po noči. Buri so bežali ter prepušči Angležem Colensberg. Poveljnik tam je general French.

Raznotere vesti. — S Češkega so odpotovali vsled brzjavnega ukaza vsi oni orožniki, ki so bili poklicani tje radi znanih zadnjih izgrediv. — Rudarji v Köflachu so pričeli štrajk. — Na raznih krajih na Tirolskem so nastale povodnji vsled južnega vremena; več mostov je voda odnesla. — V dunajskem zverinjaku je lev raztrgal stražnika Rotovskega.

Laški visokošolci iz primorskih dežel bodo imeli jutri v Trstu posvetovanje, kako se udeležé dijaškega shoda v Rimu! Seveda, to je vse v redu. Če bi pa šli slovanski dijak na kak sličan shod v Rusijo, takrat bi bila pa država v nevarnosti!!

Narodno-gospodarstvo.

„Goriška ljudska posojilnica“ je imela meseca decembra 303.490,02 kron prometa, kar kaže, kako lepo se razvija posojilnica od meseca do meseca.

„Centralna posojilnica slovenska“ s sedežem v Krškem, kateri se je pridružilo do zdaj 32 okrajnih posojilnic, je imela lani 300.000 K prometa. Njen organ „Slovenska zadruha“, glasilo slovenskih posojilnic in gospodarskih zadrug, bode izhajal tudi v novem letu. Prva številka prinaša raznovrstne narodno-gospodarske razprave; list stane na leto 4 K in se naroča pri omenjeni zadrugi v Krškem.

„Pučki prijatelji“. — Na Krku bo izhajal list s tem naslovom. Namen muje, da poboljša hrvatskim kmetom in obrtnikom njihovo gospodarsko stanje. Prinašal bo članke o domačem gospodarstvu, poljedelstvu, vinarstvu, ribarstvu itd. Kaj takega pri naš seveda ni mogoče!

Vinska klavzula. — „Nar. List“ piše: Tudi italijanski krogi prav resno mislijo, da bode pri ponovnem sklepanju trgovske pogodbe med našo monarhijo in Italijo prekinjena vinska klavzula, katera sedaj daje toliko ugodnosti uvozu italijanskega vina na škodo naših vinogradnikov. — V madjarskih časopisih pa je čitati, da se na Ogerskem pridno prirejšo shodi, kjer se protestuje proti ti škodljivi naredbi za naše vinogradnike. — Slišimo tudi, da se naši Vipavci gibljejo in da priredé v kratkem shod, kjer bodo energično protestovali proti vinski klavzuli. Upanje je torej, da bode vlada vpoštevala glas interesentov ter storila primerne korake glede odprave tega škodljivega vinski kupčiji. Nadejamo se, da nam kak strokovnjak o celi stvari v kratkem svoje mnenje napiše.

Vabilo trtorojcem. — Da se olajša nasadba novih vinogradov na ravnih zemljiščih naše dežele, bo c. kr. kmetijsko društvo v Gorici prosilec brezplačno posojalo potrebno orodje za razoranje zemlje, to je plug za globoka oranja in pa plug za spodnjo plast iz Sachove tvornice v Lipskem.

Kdor želi uporabljati to orodje, naj se do 30. januarja tega leta z določeno prošnjo obrne do kmetijskega društva. V njej naj pové, koliko svetla hoče razorati, v katerem kraju ali v kateri občini leži dotična parcela in pa kake vrste trt misli saditi.

Po številu prosilcev, po njihovem bivališču in po površju zemljišč, koja bo razorati, določi c. kr. kmetijsko društvo, po kateri vrsti se bode oddajalo orodje na posodo in obvesti o tem vsacega prosilca.

Stroske za prevažanje orodja iz Gorice ali iz drugih krajev te dežele do doma tistega prosilca, katerega zadene vrsta, plača on sam in je tudi odgovoren za to, da se ohrani orodje ter preskrbi na svoje stroske potrebne poplave. Orodje se izroči proti redni polbotnici in se bo moralo povrniti v določenem obroku društvenemu sedežu v Gorici, razven slučajev, če društvo drugače odloči v korist prosilcem.

Tisti prosilci, ki se oglasijo po 30. januarju t. l., vzamejo se v poštev še le, kadar dokončana prva vrsta; sicer pa se opaža, da velja vabilo za celo leto in ker ima društvo dvojno orodje, da je to vedno na razpolago trtorojcem, ki se za nje oglasijo in katerim se razposodi tudi po vrsti. Vsekakor pa se priporoča, naj tisti, ki se zato zanimajo, čim brže podajo svoje prošnje, da ne nastanejo zamude, vsled katerih bi se delo n moglo opraviti ob ugodnem času. C. kr. kmetijsko društvo v Gorici, dne 1. januarja 1900. Predsednik: Coronini.

K naši kulturi.

(Beležke.)

Mesto Gorica je središče goriških Slovencev. Na to ne smemo nikdar pozabiti. Gorica mora prednačiti povsod v smislu gospodarskem, socialnem, političnem in — kulturnem. Slovenska društva v Gorici morajo biti vzor vsem ostalim v deželi goriški. N. pr. „Slovenska čitalnica“ v Gorici mora biti voditeljica vseh ostalih čitalnic in bralnih društev, ker ima v svoji sredi takorekoč svet inteligence Slovencev na Goriškem. Bralna soba „Slovenske čitalnice“ v Gorici mora biti nekaj posebnega, taka, da bode radost vsakomur čitati raz lice, ko le pogleda ono kopo časopisja... Duševno življenje „Slovenske čitalnice“ se mora pokazati v pravi luči. Kar pada „čitalnica“, mora biti nje dostojno... Goriški „Sokol“ n. pr. ne sme prezirati prekrasnih idej prvih borilcev za divno idejo sokolsko, idej slavnega Fagnerja in neumrlega Tyrša. Ideja Sokolstva ne obstoji toliko v telovadbi kot kreplitu telesa, temveč kot kreplitu in ojačevanju duha. Kar Sokol, to moralno in po dovršenosti hrepeneče bitje!...

Obsirneje o vsem tem od časa do časa. Toliko le, da se razume moja namera, moje beležke „K naši kulturi“, ki bodo vsak teden enkrat.

Oziral se bom tudi na lepe umetnosti, v koliko bom uvidel, da bode prav. Književnost slovensko bom pa redno spremljal ter ocenjeval naš najnovejši napredek na tem polju. V književnosti ljubim napredni in svobodni duh. Sem individualist, stojim na programu češke moderne z leta 1895, s katerim prav v kratkem seznanim čislane čitatelje „Sote“.

Ant. Kristan.

* V novem letu smo prejeli prve številke „Ljubljanskega Zvona“. „Prosvjeta“ in „Nade“. — „Ljubljanski Zvon“ se je temeljito preosnoval. Kar radost presene človeka, ko pogleda v to prvo našo revijo. Prvi Askercjev debut se je znamenito obnesel. Za sedaj naj to zadostuje, ker se mislimo prihodnjic ozreti bolj natančno na to prenovljeno našo revijo. — „Prosvjeta“ je prišla do te višine, da lahko izpodrine vse „Ilustrirte“, kar jih je še v slovenskih hišah. Polna vsebina! In slike! „Gartenlaube“ naj se skrje pred „Prosvjeto“, ki stane na celo leto s pošto vred samo — 7 gld. Naroča se: Uprava „Prosvjete“, Zagreb. — „Slovenska čitalnica“ je še nima. — „Nada“ iz Sarajeva se ni spremenila skoro nič, ali je prav obilna in zanimiva. Za so-trudnike ima same imenitne pisatelje. Za našo slovensko književnost se sorazmerno dovolj zanima.

Objaviti nam je še knjigo: Gojmir dr. Kreka „Anton Askerc“, Studie mit Übersetzungssproben, ki je vszla v zalogi L. Schwentnerja v Ljubljani.

Zaveza slovenskih učiteljskih društev razglša: „Učiteljski Tovariš“ preide z novim letom v last „Zaveze slovenskih društev“, ki ima svoje člane po Kranjskem, Stajarskem, Koroškem in Primorskem, ki si bo pa v najbližnji bodočnosti pridobila člane tudi v Dalmaciji.

„Učiteljski Tovariš“ bo imel od novega leta posebno inseratno prilogo, ako se oglasijo toliko slovenskih knjigotržev, trgovcev in obrtnikov, da bodo tiskarski stroški inseratne priloge pokrili.

Podpisani direktorji se obračajo torej do vseh slovenskih knjigotržev, trgovcev in obrtnikov, ki imajo kaj zveze s solstvom ali učiteljskim, s prošnjo, naj zagotove „Učiteljskemu Tovarišu“ inseratno prilogo s tem, da bodo od novega leta dalje v nji objavljali svoja oglasila.

Ker bo — kakor smo omenili — „Učiteljski Tovariš“ po novem letu jako razširjen list, ki bo izhajal po trikrat na mesec, bo njegova inseratna priloga inseriranim tvežkam dobro služila.

Oglasila je pošiljati pod naslovom „Upravništvo „Učiteljskega Tovariša“ v Ljubljani“.

Inserate bo plačevati po dogovoru.

„Slavljanska Lira“. S 15. januarjem 1900 prične v Trstu izdajati g. Vogrič tamburaško-glasbeni list „Slavljanska Lira“. Izhajal bode v zvezkih mesečno, na veliki četrtinski obliki na dveh tisk. polah, to je, 16 straneh ne vstevši platnice.

„Slovenska Lira“ bo prinašala izključno le tamburaške-kocertne skladbe, nalašč prirejene za koncerte veselice itd.

Celoletna knjiga „Slavljanska Lira“ bo imela z naslovom 200 strani, na katerih bo 30—25 različnih gori označenih modernih skladb, ter bo stala celo leto, po pošti pošiljana, le 15 Kr., za pol leta 8 Kr. Celoletni naročniki dobijo z 12 st. „Sl. Lira“ še eno krasno skladbo po vrhu. Naročnino treba je poslati n a p r e j vsaj do 10. januarja, ker se bode tiskalo le malo izvodov več, nego bo naročnikov. „Sl. Lira“ bi ne smel pogrešati noben tamburaški zbor, marveč se bi morali naročiti nanjo v prvi vrsti tamburaški zbori širom vse slovenske zemlje, potem pa tudi posamezni tamburasi — saj je cena razmeroma nizka; vsaka skladba v „Liri“ bo stala poprečno le 50 hel. Oglasi po pogodbi.

Zahvala.

Podpisani tim potom najiskrenejše zahvaljuje vse prijatelje in znanca, kateri so se udeležili pogreba naše nepozabne matere oziroma tašče

Ane Leban roj. Mlekuš.

Posebna zahvala se izreka g. dr. Al. Rojicu za njegovo požrtvovalnost o tej bridki priliki. Nadalje se zahvaljujemo za darovane nagrobne vence ter sploh za vsa izkazana sožalja na nenadomestni in nenadni izgubi.

V Gorici, 3. jan. 1900.

Henrik Leban, Pavla Dimitrovič, Berta Prešern, Jurij Dimitrovič, c. i. br. polkovnik in poveljnik pešpolka Fabini št. 102 v Trentu, Vinko Prešern, višji geometer in c. i. kr. rezervni stolnik v Krškem.

Seiden-Blusen fl. 2.40

und höher! — 4 Meter; — porto-und zollfrei zugesandt; Muster umgehend; ebenso von schwarzen, weisser u. farbiger Henneberg-Seide von 45 Kr. bis fl. 14.50 p. Met.

G. Henneberg, Seiden-Fabrikant (k. u. k. Hof.) ZÜRICH.

Bobiva
se povsod!

Najboljše
voščila (biks) sveta
je **Ciril - Metodovo voščilo**.
Da brez truda hitro in najlepši blaz.
Vzdreži usnje mehko.
Kdor hoče obuvali ohraniti lepo,
bleščeče in trpežno
naj kupuje samo **Ciril - Metodovo voščilo**.
Glavni zalagatelj
Ivan Orufovka v Gorici
na Travniku št. 5.
Podružnici v Sežani in Komnu.
Zaloga vsakovrstnega usnja.
Ceniki trgovcem zastoj in franko.

Zahtevajte
povsod!

Prave in edine želodčne kapljice,

(Varstvena znamka)

Zdravilna moč teh kapljic je neprekosljiva. — Te kapljice **vredijo redno prebavljanje**, če se jih dvakrat na dan po jedo zličico popije. **Okrepje pos.** **Sv. Anton Padov. kvarjeni želodec** storé, da zgine v kratkem času **omotica in životea lenost** (mrtvost). Te kapljice tudi storé, da **človek raji je**. — 9

Cena steklenici 30 kr.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnah na svetu. Za naročitve in pošiljkatve pa jedino le v lekarni

Cristololetti v Gorici.

!! Za ves svet !!

Kdor želi vkupiti dobro, zanesljivo in jako ceno uro, naj zahteva ilustrovani cenik ur, verižice, zlatnine in kineskega srebra!! Zastoj in franko!

Posebnosti:

- Ura „Prima“, kakor zgoraj . . . gld. 1-10
- Budilka „reform“. 1-45
- Ura z nihalom in godbo 6-70
- Rem. iz pristnega niklja Japy 2-20
- „srebrna, dvojnati srebrni pokrov. 4-25
- 14 karat zlata Rem. za dame 9-75

Srebrne in zlate verižice računajo se v gramih po dnevnem kurzu. Posamezni zlati in srebrni izdelki so pregledani po c. kr. purimski uradu. Kar ne ugaja se sprejema nazaj tekem 8 dni; denar se tudi vrne takoj ranko. Švicarska tovarna in izvoz ur

J. Wanderer, Krakovo,
Stradom št. 1.

!! Nezaslišano !!

191 predmetov za samo
2. gld. 10 kr.

- 1 krasna pozlačena ura, janičena tri leta.
- 1 pozlačena verižica.
- 1 krasen etui za smotko.
- 1 fino toaletno obrobje zrcalo s pokrivalom.
- 1 notes vezan v angleško platno.
- 1 oprava zapestnih gumbov iz double-zlata I. vrste
- 1 oprava naprsnih gumbov iz double-zlata I. vrste.
- 1 par uhajov iz double-zlata I. vrste z vdelanimi biseri.
- 1 zelo koristna pisalna oprava.
- 1 toaletno milo prijetne vonjave.
- 72 najboljših jeklenih peres.
- 25 finih pismenih zavitev.
- 25 pol finega pismenega papirja in
- 50 koristnih predmetov za gospodinjje.
- Imenovitih 191 krasnih predmetov razpošilja za samo 2 gold. 10 kr. (ura sama stane toliko) švicarska izvozna hiša

H. SCHEUER, Krakovo
Josefsstrasse št. 46.

Kar ne ugaja se sprejema nazaj v teku 8 dni.
Ilustrovani ceniki zastoj in franko.

Prodajalnice jestvin.

V zalogi imata tudi raznovrstne pijače, n. pr.: francoski Cognac, pristni kranjski brinjevec, domači tropinovec, fini rum, različna vina, gorazice (Sev.), Ciril - Metodovo kavo in Ciril - Metodovo mlo ter drugo v to stroko spadajoče blago. Postrežba točna in po zmernih cenah.

Z odličnim spoštovanjem

Kopač & Kutin,

trgovca v Semenški ulici št. 1

v lastni hiši, kjer je „Trgovska obrtna zadruga“.

C. kr. vsakteremu
priviligratit koj razum-
kroji, ljivi krojiti.

Kar napove iz kujige tabelna mera, to izpolni vsake velikosti in mode.

MARTIN POVERAJ

v Gorici,

civilni in vojaški krojač,
z zalogo najfinjšega blaga.

Edino na Travniku št. 22. I. nadstropje.

Ima svojo izborni zalogo vsake vrste blaga za obleke iz inozemskih in avstrijskih tovarn in gotovih oblek, dežnikov in sobnih plaščev za vsako sezono.

Velika izbér:

zavratnice in ovratnikov, gotovega perila in srajce Jäger ter vseh drugih k oblekam spadajočih priprav za vsaki stan po najnižji ceni.

Sprejemajo se naročila za izdelov. raznih oblek, jaket, pelegir, dežnih plaščev, tedaj za dame, po najnovejši modi.

SAUNIG & DEKLEVA

V Gorici — Nunska ulica 14-16 — V Gorici

Prodajalnica
in
ediba mehanična
popravljalnica
šivalnih strojev

Brez konkurence! V zalogi se nahaja nad 100 šivalnih strojev n. pr. za čevljarje, krojače in šivilje. Vsi stroji za šivilje se vdobe od gld. 32 naprej.

V zalogi imata tudi **dvokolesa, puške in samokrese.**

Kuštrin Anton

trgovec

z jedilnim blagom

Gospodsk. ulica št. 23.

Priporoča svoje zalogo jestvin in kolonijalij po jako nizkih cenah.

Ima zalogo vsakovrstnega olja, na vadnega in najfineje vrste „Luka“.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo po pošti od 5 kg. naprej.

Obiljubnje točno in hitro postrežbo.

!! Važno za vsakega !!

Razprodaja za neverjetno nizke cene:

12 krasnih komadov za samo

2 gld. 95 kr.

1 krasna žepna ura iz niklja Sidro-Remontoir, s pokrivalom in tri-letnim jamstvom. Ima sekundario in popolno izdelan stroj. (Ni primerjati onim, katere pošiljajo mnogi bazarji za pozlačene)

1 verižica za uro, sestava oklepa (na zahtevo iz niklja ali posrebrjena).

1 krasna žela za zavratnike za gospode iz amer. double-zlata s kamni, podobnimi briljantom.

1 par lepih zapestnih gumbov iz pravega srebra, priznanega od c. kr. državnega urada.

1 par krasnih gumbov za rokave iz amer. skega double-zlata.

1 zbirka gumbov za srajce in ovratnike iz amer. double-zlata (5 komadov).

1 elegantno, novoiznajdeno toaletno pomanjševalno zrcalo. (Novost!)

Dokler zaloga obstoji, razpošiljam teh 12 komadov proti povzetju ali proti pošiljati denarja pri naročilu za samo **gld. 2-95**. (Sama žepna ura iz niklja Anker-Remontoir stala je prej 5 gld.) Kar ne ugaja, sprejema v teku 8 dni radovoljno nazaj

E. Holzer

zalagatelj zveze c. kr. avstrijskih državnih uradnikov in zaloga ur in zlatnine na debelo.

Krakovo — Stradom 18. — Krakovo.

Ilustrovani ceniki gratis in franko.

Špeditejska poslovnica Gašpar Hvalič v Gorici

v ulici Morelli št. 12.

Priporoča se topla Slovincem a mestu in rojakom na deželi za prevažanje vsakovrstnega blaga in pohištva v vse kraje. Ker ima

nov, zaprt voz za prevažanje

zagotavlja, da se blago nepoškodovano dostavlja

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slavnemu občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih svetil za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščeno sveče itd. vse po zmerni ceni. — Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo S. (1) (okarno žrk na perilo. (P. el.

Prva kranjska tovarna testenin Žnideršič & Valenčič

v II. Bistrici

priporoča velespoštovanemu občinstvu svoje priznane izborne

testenine,
kot makarone, fideline in različne vloge za na juho v različnih kakovostih.

Prvi sijajni uspeh najinih izdelkov je ta, da se ni v našem okroju v treh letih toliko testenin zavžilo kot najinih v tem času kar jih izdelujejo.

Spoštovana gospodinja! Sezite po teh pristno domačih testeninah, katere pri nas sedaj še oni s slastjo zavživajo, ki dosedaj o tes eninah še vedeli niso hoteli. Ker so bolj okusne, točne in redilne kakor vsake druge, sva gotova, da se morajo vsakemu priljubiti, kdor jih pokuši.

Dobe se v vseh prodajalnicah jestvin: povsem zanesljivo najine pa so te one, ki se prodajajo v zavojih po 1/2 kilogr. z najino firmo.

Trgovcem pošiljava cenik zastoj in franko.

Velika zaloga

vsakovrstnega usnja ter vseh drugih čevljarskih protreščin

v Kojsem št. 95 in v Gorici na

Kornu št. 16,

vse iz lastne tovarne v Rupi.

Se topla priporoča

Andrej Jakli,

tovarnar kož v Rupi.

Karol Draščik,

pekovski mojster in sladčičar
v Gorici na Kornu št. 8.

Priporoča vsakovrstno pecivo, kolače za birmance, torte i. t. d.

Priporoča se slavnemu občinstvu za mnogobrojna naročila ter obljublja solidno postrežbo po jako zmernih cenah.

Na dež. jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetinjo
Na livovski razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav JOS. VINDYŠ - A,

v Pragi na Smihovu

(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816.
se priporoča

k popolnemu uzornemu prirojevanju sokolskih in šolskih telovadnic

po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporoču- oči spričal domačih in inozemskih.

Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerni, plačuje se pa na mesečno obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telo vadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštne prosto.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Anton Obidič,

čevljar

v Semenški ulici št. 4

v Gorici,

priporoča se

za raznovrstna naročila po meri za gospe in gospode.

Naročila se izvršuje hitro.

Anton Potatzky v Gorici.

Na sredi Raštelja 7.

TRGOVINA NA DROBNO IN DEBELO.

Najceneje kupovališče nürnberškega in drohnega blaga ter tkanin, preje in nitij.

POTREBŠČINE

za pisarnice, kadilce in popotnike.

Najboljše šivanke za šivalne stroje.

POTREBŠČINE

za krojače in čevljarje.

Svetinjice. — Rožni venei. — Mašne knjižice.

Hišna obuvala za vse letne čase.

Posebnost:

Semena za zelenjave, trave in detelje.

Najbolje oskrbljena zaloga za kramarje, krošnjarje, prodajalce po sejnih in trgih ter na deželi. 2 35 8

Prva slovenska trgovina z železjem v Gorici

Konjedic & Zajec

(prej G. Darbo)

pred nadškofijo št. 5. Podružnica konec Raštelja št. 2.

Zaloge v ulici Morelli št. 12, v Gosposki ulici št. 7. v posojilnični hiši.

Priporoča po najnižjih cenah svojo bogato zalogo najboljšega štajerskega železa, železne, cinkaste, pocinjene in medene ploščevine, orodja za razne obrti in pohištne, štedilna ognjišča, peči, cevi in predpečnike, nagrobne križe.

Vsakovrstne okove za pohištvo in stavbe. Prevzemata vse naročbe za vsakovrstne stavbe in druga podjetja.

Glavna zaloga za Gorico in okolico

izdelkov c. kr. privilegovanih livarn.

Pripoznana najboljših patentovanih kotlov gosp. Nussbaum-a v Ajdovščini po tovarniških cenah.

Edina zaloga

najboljšega koroškega Acalon in Brescian-jekla.

Zaloga Portland in Roman-Cementa, kmetijskih strojev iz prvih tovarn. Kupujeta staro železje in kovine po najvišji dnevni ceni.